

Helgekommentar Moss Avis 20. august 2011

Når nok er nok

Av Trygve G. Nordby

Jeg sitter på fiskebåten Elg og er så usigelig trist.

Det er nå tre uker siden ikke bare deler av regjeringkvartalet i Oslo, men også noe inni hver enkelt av oss, raste sammen. Jeg er ikke mer direkte berørt enn de fleste andre. Riktignok kjente jeg til noen både blant de drepte og de overlevende. Men det er ikke for de jeg kjenner jeg gråter. Tårene bare kommer – uten forvarsel - av den fortvilelsen vi alle føler over det fullstendig meningsløse som skjedde 22. juli 2011. Det er bare rett og slett for mye, og da renner det over.

Tårene blander seg med regnvann. Det har vært mer regn i sommer enn noen kan huske. Mye brakkvann, så makrellfisket har vært så som så. Men mer enn nok til de middagene vi ønsker oss. For livet må gå videre.

Det er bare så blodig urettferdig at mange tusen mennesker sitter igjen med tap de skal bruke resten av livet på å bearbeide. Tap av sine aller kjæreste. Fordi en politisk fanatiker klarte å gjennomføre sitt blodige prosjekt.

I lange perioder satt jeg bare som alle andre og hørte nyheter. Apatisk. Det hjalp å snakke med slekt og venner. Det hjalp å stå sammen med to hundre tusen mennesker på Rådhusplassen

den dagen gatene ble fylt med roser. Det hjalp å lytte til kloke ord fra politikere som Jens Stoltenberg og Fabian Stang. Vi har i hvert fall ikke tapt verdiene vi tror på.

Men snart tar tomheten og meningsløsheten tak igjen. Jeg merker at jeg hele tiden leter etter noe annet å sette tankene i. Tror aldri jeg har løst så mange sudokuoppgaver som etter 22. juli. Det gir en slags mekanisk lise for sinnet en kort stund. Men så er de opprivende tankene tilbake.

Til denne lørdagskommentaren hadde jeg sett fram til å skrive om gleden ved å feriere i Nord-Norge.

Gamle Salten heter et veteranskip som i sin tid ble bygget for å ta passasjerene videre fra der Nordlandsbanen stoppet. En slags ”båt for bane” på samme måte som vi nå for tiden stadig henvises til buss for bane her sørpå.

Skipet ble bygget på 50-tallet, og i stedet for å være NSBs forlengde arm til sjøs ble det temmelig raskt satt inn som reservehurtigrute, etter at hurtigruteskipet ”Sanct Svithun” forliste i 1962. Gjennom de siste mange årene har det gamle kystruteskipet gått i mange slags trafikk. Flere enn én gang har det blitt reddet fra den sikre opphugging. Nå er det endelig reddet for ettertiden av kulturinteresserte forretningsfolk i Bodø. Båten har fått navnet Gamle Salten og er blitt et vel bevart klenodium og en ønskedrøm for alle som ønsker seg noe mer enn en vanlig båttur. I kombinasjon med korsang, eller jazz, eller fugleliv. Eller som i vårt tilfelle nå i sommer: En kombinasjon av kystkultur, sykling og Knut Hamsun.

Sammen med et 30-talls andre mønstret vi på i Bodø. Fem midnattsollysende døgn senere visste vi en god del mer om så vel kystkultur som Hamsun. Og vi hadde syklet 20 mil mellom anløpene. I verdens vakreste natur. Over Steigen og Hamarøy. Hvor Lofotveggen står som kulisse bak hele den norske floraen i farger. Både bind en og to. Ta gjerne med et bind fauna også. Mellom Landegode og Kjerringøy møtte vi en flokk på 50 grindhval.

Så er tankene tilbake på 22. juli igjen. Knut Hamsun hadde også forskrudde ideer om at noen mennesker er mer verdt enn andre. Samtidig var han norsk og en av verdens fremste forfattere. I rettsoppjøret etter andre verdenskrig var dette mer enn norsk offentlighet kunne bære. For å gjøre det mulig å leve med at en av våre, til og med en av de mest berømte, aktivt hadde støttet Hitlers nazisme, ble Hamsun tillagt diagnosen: Sinnsyk - med varig svekkede sjelsevner. Så slapp vi å forholde oss til at han faktisk valgte feil side.

Det må ikke skje på nytt. Tilregnlige mennesker som bevisst velger å uttrykke sin politiske forakt for andres ideer med bomber og vold – må straffes for det det er: en fullstendig uakseptabel politisk handling. Vi må leve med at også ”en av oss” kan forledes til å begå det verst tenkelige. Som selvmordsbombere. Det er folk som vet hva de gjør.

Det er så usigelig trist.

Jeg gråter for alle de som de første timene etter attentatet lot fordommer og fremmedhat florere uten motforestillinger. Det er ingen tvil om at den politiske opportunisten vi har sett de siste tiårene har mye å ta ansvar for. Søk opp ordet snikislamisering på internett og du får over 6000 treff på norske nettsider. Erna Solberg er tøff når hun peker på parallellen mellom dagens muslimhets og nazistenes demonisering av jødene i forkant av andre verdenskrig.

Det må være lov å si i fra at nok er nok - uten at det skal gå ut over ytringsfriheten.

På sjøen finnes et system for å markere når nok er nok. Alle skip over en viss størrelse må ha et tydelig merk som viser akkurat hvor mye last det tåler. I ferskvann eller saltvann eller om det er sommer eller vinter. For sånt varierer visst. Det kalles ”plimsollmerket” og er malt på utsiden av skroget slik at alle og enhver kan se det. Opphavet til plimsollmerket var at spekulanter blant rederne i sin tid lot skipene sine ta alt for mye last og gå ned med mann og mus, slik at spekulantene dermed kunne innkassere forsikringspremien.

Navnet stammer fra briten Samuel Plimsoll. I følge Wikipedia kjempet han en utrettelig kamp for å forbedre sikkerheten til engelske sjøfolk. Vi kan lese at denne kampen ble kronet med hell da det britiske parlamentet vedtok *the Merchant Shipping Act* i 1875. Loven påbød innføring av lastelinjer på alle handelsskip for å forhindre ”flytende likkister”.

En ”plimsoller” er altså en båt som overlastes for at noen skal kunne profitere på forliset. Internett er i dag dessverre full av plimsoller - fullastet med rasisme og intoleranse. Mange nettaviser har i denne sammenheng – for å holde oss i metaforen - svin på sjøen så det holder.

Det er på tide at vi får innført plimsollmerker på verdensvebben – tydelige tålegrenser for hvor mye løgn og dritt vi skal finne oss i at anonyme skribenter får plassere på nettet.

Nok er nok.